

یادداشت

پیشنهادی به دولت برای مهار نرخ ارز

با روی کار آمدن دولت چهاردهم، یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش‌روی سیاست‌گذاران اقتصادی، کنترل نرخ ارز و مهار تورم فزاینده است. نوسانات شدید نرخ ارز به‌عنوان یکی از عوامل اصلی افزایش تورم، تأثیرات منفی قابل توجهی بر قدرت خرید مردم و فعالیت‌های اقتصادی داشته است. در این راستا، سؤال اساسی این است که دولت برای کنترل نرخ ارز و مهار تورم چه اقداماتی می‌تواند انجام دهد؟ به نظر می‌رسد تمرکز اصلی دولت باید بر تثبیت نرخ ارز و تنظیم بازار ارز باشد؛ چراکه نوسانات ارزی به‌طور مستقیم بر سطح عمومی قیمت‌ها تأثیرگذار است. دولت‌ها در دوره‌های مختلف، رویکردهای متفاوتی را برای مدیریت اقتصاد و کنترل تورم اتخاذ کرده‌اند. به‌عنوان مثال، دولت سیزدهم بر تقویت تولید داخلی و دور زدن تحریم‌ها تمرکز داشته است. با این حال، این رویکرد تاکنون به نتایج مطلوب نرسیده است. بر همین اساس ضرورت دارد راهکارهای جامع‌تری برای حل مشکلات اقتصادی کشور اتخاذ شود.

بنابراین دولت باید به عوامل مؤثر بر تورم و راهکارهای کنترل آن توجه جدی داشته باشد. این بدان معنی است که تیم اقتصادی دولت علاوه بر کنترل نرخ ارز، باید به عوامل دیگری مانند ناترازی بانک‌ها، افزایش قیمت کالاهای اساسی و انتظارات تورمی نیز توجه کند که بر وضعیت تورم اثر می‌گذارد. برای کنترل مؤثر تورم، باید به‌صورت هم‌زمان به همه این عوامل توجه شود. باید تحریم‌ها را از بین برد و تلاش کرد تا برجام اجرایی شود. در داخل باید وزارتخانه‌های مربوطه به کنترل تورم و قیمت‌ها بپردازند و بودجه‌ای متناسب با نیازهای کشور تنظیم شود. هزینه‌های جاری که بی‌جهت سال‌های اخیر افزایش یافته، باید کاهش یابد. با توجه به شرایط اقتصادی کنونی و وجود رکود اقتصادی، کنترل نقدینگی و در عین حال حمایت از تولید و سرمایه‌گذاری، چالش بزرگی برای دولت محسوب می‌شود. همچنین، تحریم‌های اقتصادی محدودیت‌هایی را برای فعالیت‌های اقتصادی کشور ایجاد کرده است. به‌عبارت دیگر، برای کنترل نقدینگی، اگر تأمین نقدینگی با محور تولید و سرمایه‌گذاری باشد، رشد اقتصادی حاصل می‌شود و مسائل حل خواهد شد. منتها دولت باید برنامه‌ریزی دقیق داشته باشد و به شاخص‌هایی مانند نرخ رشد تولید، نرخ بیکاری و افزایش درآمد مردم توجه کند و از سوی دیگر برای کنترل نقدینگی و مهار تورم، روی کنترل و کاهش نقدینگی از طریق مدیریت و کاهش هزینه‌های خود تمرکز کند. کنترل تورم و تثبیت اقتصادی، نیازمند اتخاذ سیاست‌های جامع و هماهنگ در حوزه‌های مختلف اقتصادی است. دولت باید با همکاری کارشناسان اقتصادی، یک برنامه جامع برای کنترل تورم تدوین کند و با شفافیت و مشارکت بخش خصوصی، به اجرای این برنامه بپردازد.

بنابراین لازم است دولت چهاردهم راهکارهایی برای کنترل نرخ تورم را در کشور مدنظر قرار دهد. از جمله آن‌ها می‌توان به اتخاذ سیاست‌های پولی و ارزی مناسب کنترل نوسانات نرخ ارز، کنترل نقدینگی، جلوگیری از افزایش بی‌رویه نقدینگی در اقتصاد، افزایش تولید داخلی، مذاکره برای رفع تحریم‌ها و بهبود روابط بین‌الملل و کاهش فشار تحریم‌ها، اصلاح نظام بانکی و کنترل ناترازی بانکی و ترازنامه بانک‌ها، کنترل نقدینگی کشور از طریق کاهش هزینه‌های جاری دولت و افزایش درآمد‌های آن، توجه به عدالت اجتماعی از طریق ایجاد اشتغال و افزایش درآمد مردم اشاره کرد. از سوی دیگر بهترین راهکار این است که دولت چهاردهم سیاست تثبیتی را در دستور کار قرار دهد. خوشبختانه انتظارات تورمی در ایران فروکش کرده و از این منظر باید منتظر کاهش تورم باشیم اما تنش‌های منطقه‌ای چون اهرمی بازدارنده در این فضا عمل می‌کنند.

گزارش

بازار دارو در حال حاضر، بهبود نسبی وضعیت در زمینه دارو را تجربه می‌کند اما همچنان مشکلاتی در این بازار وجود دارد که نیازمند توجه جدی است. نوسانات نرخ ارز، تأمین پایدار ارز مورد نیاز برای واردات مواد اولیه دارویی و موارد دیگر مهم‌ترین چالش‌های پیش‌رو در حوزه دارویی کشور به‌شمار می‌آیند.

بازار دارو در سال‌های اخیر با چالش‌های متعددی روبه‌رو بوده است. از جمله این چالش‌ها می‌توان به کمبود دارو، نوسانات قیمت، مشکلات تأمین ارز و بدهی‌های دولت به شرکت‌های داروسازی اشاره کرد. البته پنج هزار میلیارد تومان از بدهی‌های دولت به بخش دارویی پرداخت شده که بر وضعیت بازار دارو تأثیرگذار بوده است. اکنون یکی از مهم‌ترین مشکلات بازار دارو، کمبود برخی داروهای ضروری است. محمدرضا ظفرقندی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز به کمبود بیش از ۳۰۰ قلم دارو اشاره کرده است. این کمبودها دلایل مختلفی مانند تحریم‌ها، نوسانات نرخ ارز، مشکلات تأمین مواد اولیه و بدهی‌های دولت به شرکت‌های داروسازی داشته است.

از سوی دیگر نوسانات قیمت دارو یکی دیگر از چالش‌هاست. نوسانات نرخ ارز و تورم، باعث افزایش قیمت دارو شده، دسترسی بیماران به دارو را با مشکل مواجه کرده و هزینه‌های درمان را افزایش داده است. به گفته کارشناسان و فعالان حوزه دارویی، تأمین ارز مورد نیاز برای واردات مواد اولیه دارویی و تجهیزات پزشکی، یکی دیگر از چالش‌های فعلی صنعت دارویی کشور است. نوسانات نرخ ارز و محدودیت‌های ارزی، تأمین به‌موقع مواد اولیه را با شرایط سختی روبه‌رو کرده است.

جزئیات بدهی دولت به شرکت‌های داروسازی

در این میان دولت‌ها بدهی‌هایی به شرکت‌های داروسازی داشته و دارند که باعث شده این صنعت با مشکلات مالی جدی دست‌وپنجه نرم کند. این مضیفه مالی، تولید و توزیع دارو را تحت تأثیر

اجتماعی محسوب می‌شود. از سوی دیگر نهاد دولت، خدماتی در کشور ارائه می‌دهد که مابه‌ازای آن را از ایرانیان در قالب مالیات و عوارض دریافت و به این نحو کشور را اداره می‌کند. اگر اتباع افغانستان هم مورد شناسایی و حمایت قرار گیرند، آن‌ها نیز سهمی در این اجتماع پیدا کرده و هویت پیدا می‌کنند اما این آشفتگی و ابهام و وجود افراد فاقد هویت، سبب شده تا به غیر از تبعاتی که ذکر شد، جو بدبینانه و نگاه غیردوستانه‌ای در فضای مجازی نسبت به کارگران افغان و اتباع خارجی که در کشور حضور دارند، شکل بگیرد و برخی در حال تشدید فضای نفرت‌پرانی هستند تا این اتباع اخراج شوند و با آن‌ها برخورد صورت گیرد.

• چگونه می‌توان اتباع خارجی را در کشور ساماندهی کرد؟

در این زمینه باید فضایی را فراهم کنیم که آن‌ها به‌طور قانونی در کشور بمانند و خودشان نیز برای ساماندهی سایر اتباع غیرمجاز مشارکت کنند. در این راستا تغییر یا اصلاح قوانینی که بتواند حضور و کار اتباع خارجی را در کشور تسهیل کند، تأثیر مثبت و بسزایی خواهد داشت. باید این مسئله را بپذیریم که روند برخورد اخراجی با اتباع افغان موفق نبوده و بسیاری از این‌ها وقتی اخراج می‌شوند، مجدداً از مرزهای دیگر به‌صورت غیرقانونی وارد می‌شوند؛ چرا که شرایط را در کشور خودشان مناسب زیست نمی‌بینند. در چنین شرایطی می‌توان

• چه راهکاری برای حل این مشکل وجود دارد؟

شاید لازم باشد تسهیلاتی ایجاد شود تا این افراد اجازه کار کردن داشته باشند و با دریافت مالیات و حق بیمه، حمایت‌های قانونی از آن‌ها صورت گیرد و در هنگام بیماری یا حادثه در حین انجام کار، بتوان آن‌ها را تحت حمایت لازم قرار داد. باید شرایط کار برای این افراد را طوری تغییر بدهیم که بتوان آن‌ها را شناسایی و حمایت کرد؛ چرا که وقتی مهاجرانی در ایران حضور دارند و هیچ رصد قانونی وجود ندارد به خودی خود و از باب اینکه فرصت‌های شغلی را از دیگران می‌گیرند یک نوع تهدید

دبیرکل خانه صنعت، معدن و تجارت تشریح کرد

نقش کارگران اتباع در تولید و صنعت ایران

از این مسئله یک فرصت ساخت، به‌عنوان مثال کشوری مانند آلمان کسری نیروی کارش را با پذیرش نیروهای مهاجر جبران می‌کند. بنابراین ما نیز می‌توانیم از این الگو استفاده کرده و از سوی دیگر فضای نفرت‌پراکنی و کینه‌ای که عده‌ای در حال تشدید آن هستند، را تعدیل کنیم.

در حال حاضر یک دوگانگی در حوزه بازار کار (بدون در نظر گرفتن اتباع خارجی) در همه مشاغل و همه نقاط جغرافیایی داریم و با توجه به مضیفه‌های اقتصادی، جذابیت در بخش تولید پایین آمده است. از سوی دیگر با آمارهای بیکاری بالایی مواجهیم. یعنی ما تقاضای کار و نیروی بیکار زیادی داریم اما تقاضای یعنی افراد مایل به کار کمی وجود دارد. در چنین شرایطی بسیاری از شرکت‌ها در برخی استان‌ها اعلام می‌کنند که نیروی کار نیست و ماندگاری نیروی کار پایین آمده است. بنابراین اگر اتباع نبودند این شرکت‌ها با مشکلات بیشتری روبه‌رو می‌شدند.

در نهایت باید راهکاری پیدا کنیم که نیروی کار خارجی غیرقانونی را ساماندهی و تبدیل به افرادی کنیم که ذیل قانون کار می‌کنند. پس از اجرای این راهکار باید با متخلفان هم برخورد شود. در این زمینه می‌توانیم شروطی بگذاریم و مانند بسیاری از کشورها سطوح مختلفی از حقوق شهروندی را برای اتباع خارجی تعریف کنیم که اگر این قوانین را رعایت کنند می‌توانند ضمن داشتن تابعیت ایران در قالب بازه‌های زمانی مختلف، در کشور فعالیت اقتصادی داشته باشند.

• به نظر شما با چه راهکاری می‌توان اعتمادسازی کرد تا اتباع خارجی، خودشان در قالب این طرح وارد شده و ساماندهی شوند؟

اگر ساماندهی اتباع خارجی در کشور تبدیل به قانون شود، هرکسی از این قانون تبعیت کند از مزایای آن برخوردار می‌شود اما تا زمانی که هرکس اظهار نظری در باره دغدغه‌های داروسازان بیان می‌کند: «در حال حاضر اصلی‌ترین دغدغه داروسازان و صنعت دارویی، مشکل نقدینگی در کل چرخه داروسازی است. از سال ۱۴۰۱ اجرای طرحی به نام «دارویار» آغاز شد که طرح بسیار خوبی است. پیش از این طرح، قیمت دارو به گونه‌ای بود که قاچاق معکوس صورت می‌گرفت و برای تولیدکنندگان صرفه نداشت. از آنجایی که سیستم قیمت‌گذاری در کشور ما دستوری است هنگامی که هم‌زمان با تورم، قیمت سایر اجناس بالا می‌رفت قیمت دارو ثابت می‌ماند. به همین دلیل طرح دارویار به اجرا درآمد که به‌واسطه آن قیمت دارو بر اساس قیمت شهر یورما ۱۴۰۰ در نظر گرفته شده و دولت مابه‌التفاوت قیمت را به جای مردم پرداخت می‌کند.»

نیاز به اعتبارات مضاعف

وحید محلاتی، نایب‌رئیس هیئت‌مدیره انجمن شرکت‌های پخش دارو معتقد است: «با وجود تعهدات دولت برای تأمین اعتبار، تاکنون پرداخت‌های انجام‌شده پاسخگوی بحران دارویی نبوده و نیازمند اقدامات جدی‌تر است.» او می‌گوید: «پس از روی کار آمدن دولت چهاردهم و وزیر جدید بهداشت، پیگیری‌ها از سوی وزیر ادامه پیدا کرد. رئیس‌جمهور نیز در گفت‌وگوی تلویزیونی اعلام کرد که قرار است از صندوق توسعه ملی، پولی اعطا شود. در نهایت اعلام شد مبلغ پنج هزار میلیارد تومان به‌زنجیره تأمین دارو داده می‌شود. همچنین در تأمین اجتماعی، ۲۰ هزار میلیارد تومان برای دانشگاه‌های علوم پزشکی، در نظر گرفته شده که قرار بود حدود شش هزار میلیارد تومان آن به دارو اختصاص پیدا کند. طی هفته پیش و هفته جاری، بخشی از بدهی تأمین اجتماعی به داروخانه‌ها، که حدود دو هزار میلیارد تومان و مربوط به فروردین و اردیبهشت بود، پرداخت شد. اگرچه پرداخت پنج هزار میلیارد تومان می‌تواند بخشی از مشکلات را حل کند اما واقعیت این است که مشکل دارو این‌گونه حل نمی‌شود. برای حل مشکل دارو به همت‌های بیشتری نیاز داریم.»

درباره منابع طرح دارویار این‌گونه توضیح می‌دهد: «درخواست سازمان غذا و دارو برای اجرای طرح دارویار در سال جاری ۱۲۵ هزار میلیارد تومان بود. بنابراین اگر ارز تجهیزات و ملزومات پزشکی طبق قانون، امسال آزاد شود، در مجموع برای حوزه دارو، تجهیزات و ملزومات پزشکی و همچنین شیرخشک، ۱۲۵ هزار میلیارد تومان، حداقل رقم درخواستی و کارشناسی سازمان غذا و داروست اما به علت محدودیت منابع از جمله محدودیت منابع هدفمندی، این مبلغ حداقلی و کارشناسی در قانون بودجه امسال به ۷۴.۹ هزار میلیارد تومان کاهش یافت. در همین راستا راهکار دولت وقت جهت جبران بخشی از کسری یادشده، آن بود که بخشی از این نیاز مالی را با ارز ۴۲۰۰ تومانی تأمین کنند. البته باز هم منابع کم است و کافی نیست؛ به‌طوری که تاکنون حدود ۳۰۰ میلیون دلار برای امسال تخصیص داده‌اند. به هر حال ۱۲۵ هزار میلیارد تومان حداقل عددی است که برای این حوزه نیاز است و امیدواریم که در جلسات سران قوا عدد مذکور محقق شود.»

به گفته این مقام مسئول، تا این مقطع زمانی از سال ۱۴۰۳ از بودجه مصوب ۷۴.۹ هزار میلیارد تومانی دارویار، ۱۵ هزار میلیارد تومان را پرداخت کرده‌اند که به هیچ‌عنوان پاسخگوی نیاز بازار نبوده است. در همین راستا حدود یک هزار میلیارد تومان در حوزه شیرخشک و حدود چهار هزار میلیارد تومان هم در حوزه دارو اسنادی است که در سازمان هدفمندی مانده است و نیاز به تخصیص دارد تا پرداخت شود.»

کمبود نقدینگی مهم‌ترین چالش صنعت دارویی داروسازان و فعالان صنعت دارویی کشور دغدغه‌های مهمی در این حوزه دارند. بهمن مصور، داروساز و نایب‌رئیس انجمن داروسازان استان تهران و عضو هیئت‌مدیره انجمن داروسازان ایران درباره طرح دارویار می‌گوید: «طبق طرح دارویار در سال جاری باید ماهانه حدود ۶.۲۵ هزار میلیارد تومان به داروسازان دارای داروخانه داده شود اما تا به اینجای سال ۱۲ هزار میلیارد تومان توسط سازمان هدفمندی پرداخت شده است که

قرار داده و به کمبود دارو در بازار دامن زده است .

البته وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این باره اعلام کرده که از ۲۳ هزار میلیارد یارانه دارو، تاکنون ۱۳ هزار میلیارد آن به داروخانه‌ها پرداخت شده است. همچنین طبق گفته ظفرقندی، پنج هزار میلیارد دیگر نیز به داروخانه‌ها پرداخت شده که با احتساب پرداخت ۱۳ هزار میلیارد تومانی صورت‌گرفته، تنها پنج هزار میلیارد دیگر برای پرداخت یارانه دارو باقی می‌ماند.

فرشته میرزازاده، معاون توسعه و مدیریت منابع سازمان غذا و دارو نیز درباره مهم‌ترین چالش‌های شرکت‌های دارویی می‌گوید: «نبود نقدینگی، مهم‌ترین مشکل شرکت‌های دارویی است. البته برای اسمال تخصیص ارز به میزان یک میلیارد و ۴۰۰ میلیون دلار انجام شده اما تأمین آن یک میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار است؛ یعنی شرکت‌های دارویی و تجهیزاتی نتوانستند نقدینگی حدود ۲۵۰ میلیون دلار را تأمین کنند و متعاقب آن، ارز را بخرند. به این منظور راهکاری که پیشنهاد دادیم آن بود که بانک مرکزی به شرکت‌ها تسهیلات بدهد تا شرکت‌ها بتوانند ثبت سفارش‌ها را انجام داده و کالا را وارد کنند و بعد از فروش کالا تسهیلات‌شان را تسویه کنند.»

پیشنهاد برای تسهیلات ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی میرزازاده یادآور می‌شود: «در این راستا پیشنهادی برای دولت فرستادیم که در ستاد تنظیم بازار حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات به شرکت‌های دارویی و تجهیزات پزشکی داده شود. از این مبلغ ۵۰ هزار میلیارد تومان تصویب شد و اکنون در این زمینه با بانک مرکزی در تعامل هستیم. لیست شرکت‌هایی که باید این تسهیلات را دریافت کنند را نیز به بانک مرکزی اعلام کرده‌ایم. بانک مرکزی هم سهم هر یک از بانک‌های عامل را مشخص می‌کند و شرکت‌ها معرفی می‌شوند تا بتوانند این تسهیلات را دریافت کنند. فرایند دارد به اجرا می‌رسد و در صورت اجرایی شدن آن، قسمتی از نقدینگی شرکت‌ها محقق خواهد شد.»

معاون توسعه و مدیریت منابع سازمان غذا و دارو همچنین